

UPZ se je v času svojega desetletnega obstoja zavedal poleg drugih tudi treh najvažnejših poslanstev ter jih je ves čas vestno in uspešno izvrševal.

Na njegovo pobudo in z njegovo moralno in materialno podporo so jugoslovanski skladatelji napisali celo vrsto glasbenih del, ki bi ne bila sicer nikdar zagledala luč sveta. Zlasti se je UPZ zavzemal za sodobno, avangardno jugoslovansko glasbo. Izvajal je vsa dela, ki so jih skladatelji napisali zanj in naj so bila še tako komplicirana in navidezno neizvedljiva. UPZ jim je odprl pot in danes počasi, a sigurno prehajajo v programe drugih pevskih zborov. UPZ je izkazal sodobni jugoslovanski glasbi največje, neprecenljive usluge.

Na svojih koncertnih turnejah po domovini, Češkoslovaški in Bolgariji ni samo pro-

pagiral lepoto naše pesmi. S svojimi odličnimi nastopi je širil idejo medsebojnega spoznavanja, spoštovanja, bratstva, je odpiral pota jugoslovanskemu učiteljstvu, poglobljaj tovariške odnose ter krepil njihove vezi.

Iz vrst UPZ je končno izšla pobuda za ustanavljanje sodobnih mladinskih zborov, iz šole UPZ je izšel marsikateri učitelj-pevovodja, marsikateri pa se je glasbi popolnoma posvetil navdušen nad lepoto pesmi, ki jih je sam prepeval v UPZ.

Desetletno delo UPZ je tedaj zaoralo globoke brazde v naše občo jugoslovansko kulturno zemljo, jih zasejalo z zdravim, plemenitim semenom, ki že sedaj leto za letom rode dragocene, koristne plodove. Vsa čast slovenskemu učitelju-pevcu!

Člani UPZ od njegove ustanovitve

Primožič Ivan.

Cerut Silvester.

Schubert Stefanija.

Šušteršič Terezija.

Kovač Marija.

Toni Justa.

Traven Albina.

Kneisel Vida.

Kramljanje ob desetletnici našega zbora

Poleti l. 1925. je bilo, ko mi je povedal profesor Bajuk, da bo sklican v življenje učiteljski pevski zbor ter me vabil k sodelovanju. Rada sem se odzvala, ker se mi je zdelo zamisel stanovskega zbora idealna.

Odziv med tovariši (-cam) je bil velik, priglasilo se je okoli 120 pevcev in pevk.

Se se spominjam prvih sestankov. Preizkušnja pred forumom glasbenih učiteljev, opredelitev glasov, prve vaje. Nato pričako-

vanje, kakšna bo sodbja strogih glasbenih ušes o zmogljivosti in ubranosti novega zbora. Slednjič soglasna ugotovitev? »Zbor je dober ter obeta postati izborni. Posebno dober je ženski zbor. Sopran je lep in svež, a nad vse so alti. Takih altov nima noben drug zbor; ta enakost v barvi, ta polna globina, ta žametna mehkoča!«

Tako smo se z vso vnemo lotili prvega programa. Profesor Kumar nas je znal s su-

ono iz njegovega »Potrkanega plesa«. — »Tolaži se dobri moj sin, saj nisi edini trpin!« — Haaalo!

Leta 1926. prejmem sledeči dopis v približno tem smislu. »Dragi tovariši! Vabim Te kot dobrega pevca, da pristopiš k UPZ. Prijavo pošlji na naslov: Drago Supančič, Ljubljana, Cesta na Rožnik 5.« Doma je torej začel skromno s tajništvom UPZ, danes pa že sedi poleg sekcijejskega tajnika JUJ v Franciškanski ulici, v sredi je pa deset let dela! Kakšno funkcijo ima pri zboru, je zelo težko dognati, ker ima svoje prste povsod. Tajnik, podpredsednik, predsednik, nato potni maršal, nekaj sodni izvedenec za pevske turnee in še drugo, samo blagajnik ni še bil, pa je le vendar že hranil večje zneske zborovskega denarja in razpolagal z njim tako, da smo povsod potegnili voz iz blata. Vidiš ga tudi kot postreška s kovčgom ali kakim ženskim predmetom v roki, glasno vprašujočega po listnici ali pa ga sprevednik dreza za vozne listke. Za vse je! Se za valpeta ga imamo, za reditelja in govornika. Nikdar se ne vozi z zborom, vedno sili naprej, in vedno nas v tujih sprejemnih odborih prvi pozdravlja. Pa prav nič nismo jezni, saj sledi svojemu predsedniku po sili potovalne žilice in bo kmalu zaslovel kot — slovanski brat. Za konec naj povem njegovo značilno svojstvo, da ne pozna nikjer in nikdar oklevanja in da se vse odloči prav po Cezarjevih besedah »Alca iacta est!«

Pevovodja Milan je rekrutiran iz zborovskih vrst. Pevovodja je naš in še prav dober, vsaj tako pravijo drugi. Radi jim verjamemo in dodajamo še to, da je Milan dirigent, kategera smo še za vsak banket morali iskati. Svoj ognjeni krst in god je lansko leto praznoval v Bolgariji. Ni se ustrašil za nami nasto-

Znana solidna trdka

A. ŽLENDER

Ljubljana, Mestni trg 22

naznanja cenjenim damam in gospodom, da je dospela ogromna količina krasnega volnenega blaga za damske plašče, kostume in obleke. Za gospode pa najfinejši kamgarn, blago za površnike in športne obleke

Brezobvezen ogled!

Najsolidnejši nakup!

gestivno močjo uvesti v vse tajne muzikalnega življenja, kaj čuda, če mu je posebno ženski zbor sledil v vseh potankostih. Poleg njega nas je profesor Bajuk vedno in vedno iznova navduševal.

Vsak pevski tečaj nam je bil praznik, to smo si zatrjevali vedno iznova. Študirale smo težke moderne skladbe in — uživale. Tovarišice! Ali se še spominjate Adamičeve Vijole, Škrjančeve: Smrt najlepša v žitnem polju ter Kogojevih Vrabcev? Pa ženskih zborov: Cicibana, ki mu je kapljica visela pod noskom in srajčka molela iz hlač; pa Žab, ki smo se jim tako rade vdinjale v kvakanje in reganje? Ali se vam ne zde one ure trdega dela ožarjene z neminljivo poezijo?

Pozabljene so bile vse težkoče na šolah, ki so nastale zaradi posecanja vaj, pozabljene vse vremenske neprilike, pozabljene denarne žrtve. (Tedad ni bilo potnini!)

Kolikokrat je prehodila tovarišica Mica pot iz St. Gotarda po hribu navzdol tri ure daleč v mrazu in snegu, v soncu in dežju do Zagorja, kjer je šele sedla na vlak.

Tako smo prihajale od vseh koncev slovenske zemlje v belo Ljubljano — in ni nam bilo žal.

Naša pot pa je šla navzgor!

Kritike so bile polne hvale in navdušenja: »Edini slovenski zbor, ki je homogen! Prvi in edini proučevatelj sodobne vokalne glasbe!« Posebno laskavo so se vedno izražale o ženskem zboru.

Ni se vsled tega prevzel, le pogolbil je svoje delo. Tako je moral sčasoma prevzeti velik del koncertnih programov, kar ni bila lahka stvar. Telesno in duševno izmučene smo po dolgotrajnih vajah izlile svoje duše v pesem.

Pa je bilo vkljub vsemu lepo!

Ustanovni občni zbor Pedagoškega društva

V ponedeljek, 1. junija t. l. se bo vršil ob 10. uri v risalnici učiteljske šole v Ljubljani ustanovni občni zbor »Pedagoškega društva«.

Vse učiteljstvo, zlasti pa ono osnovnih šol ima dovolj vzroka, pozdraviti ta dogodek z resnično iskrenim zadoščenjem. Toliko čisto pedagoški, kolikor šolsko-organizatorični in metodni problemi dozorevajo iz dneva v dan v vedno akutnejše kulturno vprašanje naše dobe. Pomanjkanje vsakršnega skupnega foruma, ki naj bi bil poklican precizirati celotno problematiko slovenskega vzgojnega in šolskega vprašanja in to od temeljev ljudske šole preko vseh vmesnih splošnih in strokovnih učilišč do naše visoke šole, je postalo tako občutno, da se je treba s čudom vprašati, kako je mogoče, da je moralo preteči dvajset let naše narodne države, preden je ta absolutna nujnost zadobila vtelesen izraz v snujočem se »Pedagoškem društvu«. In kako je mogoče, da kulturna vest slovenske pedagoške javnosti že leta in leta malobrižno prepustila edinima zastopnikoma naše banovine v državnem prosvetnem svetu formulaciji slovenske težnje, ne da bi jima priskočila s strokovnjaškim nasvetom in zavestno odgovornostjo na pomoč? Koliko tožba posamez-

Vsak nastop na koncertnem odru nas je tesneje družil. Ali se še spominjate onega koncerta v Zagrebu, ko smo si postale kot sestre? In pestrega kalejdoskopa lepih dni med brati Čehi? Olomouca in telovadnice s posteljami polnim naftalina ter našega »baleta«, ko je smeh nadomeščal spanje? A drugi dan je naš železniški voz »dehtel« po naftalinu, da so nas tovariši začudeno izpraševali, če smo se za vse dni življenja zavarovali proti molom.

Pa turneja ženskega zbora v Karlovaci! Edinstvena je bila v harmoniji in zadovoljstvu ter razigranosti, ko sta »Muha i komarac« brenčala okoli glav. Le povejte, tovariši Drago, Milan in Silvester, če se motim!

In naša pot po Bolgariji, polna sonca in rož in slovanske vzajemnosti!

Naš zbor je rastel in padal, se preurejal in prenavljal. To je usoda vsakega zbora. Pevci in pevke so prihajali in odhajali.

Dve tovarišici sta nas zapustili za vedno. Obe mladi, obe polni nad v življenje, obe navdušeni članici našega zbora: Anica Medvedova pred leti in lani Vilma Nepužlanova. Zdaj poslušata nebeske melodije.

Malo nas je članic ženskega zbora, ki smo vztrajale ter prehodile vso 10-letno pot ter z zborom delile jasne in temne dni. Se manj nas je takih, ki nismo zamudile niti enega nastopa.

Če bi vsaka od te peščice napisala spomine, ki jo vežejo na zbor, bi nastala prav zanimiva knjiga s precejšnjim kosom zgodovine UPZ.

Prepričana sem, da bi bil vsak teh spominov prepleten z gorko ljubeznijo in vdanostjo do stanovskega zbora in da bi dihal iz njih velik idealizem.

To troje naj tudi v naprej preveva naše delo.

—t.

nih šolskih kategorij na naslov drugih se čuje dnevno, kar vedno bolj zagrenjuje njihovo že itak skaljeno medsebojno razmerje. Dočim grade drugod že vsa povojna leta z največjo resnostjo enoten organizem svojega šolstva, nastajajo med posameznimi kategorijami naših šol vedno širji prepadi, umetne bariere, ki resno ogražajo našo celotno kulturo.

»Pedagoško društvo« stopa v to praznino z neomajnim namenom, zgraditi trden most preko prepadov naše celokupne šolske organizacije po eni strani, po drugi pa nuditi možnost, poglobiti se v probleme šolske reforme, ki naj bi te premoščene atome približala življenju in njegovim zahtevam.

Vzroka dovolj, da tudi osnovnošolsko učiteljstvo prispeva po svojih najboljših močeh k ureditvi tega cilja.

Zato vabimo vse tovariše in tovarišice od blizu in daleč, da se na binkoštni ponedeljek udeležijo ustanovnega občnega zbora »Pedagoškega društva«, da pristopijo kot člani ter da mu nudijo poleg malenkostne materialne tudi čim večjo moralno oporo. To bo najboljši odgovor vsem, ki mislijo, da smejo grehe vse naše šolske mizerije naprtniti na ramena osnovnošolskega učiteljstva.

Značilnosti iz UPZ

Haaalo!

Predsednik je v društvu prvi, zato naj dobi tudi tu prve vrstice. Dasiravno ga splošno poznanje med največjimi glasbenimi krogi oddaljuje našim očem in ne najdemo dalje nobenega koncerta brez njegovih skladb, v katerih trepete njegova razborita narodna žilica, je on vendar za naš zbor firma, vizitka, etiketa in žig. Firma za koncerte in turnee, vizitka za uspeh in beračenje podpor, etiketa za reklamo in žig seveda za dopise. Imenovana firma prav rada potuje, vizitka mu odpira vsako pot, z etiketo pa je imel krasne uspehe premnogih turnej, bodisi da jih je organiziral sam, ali pa sodeloval le kot povabljenec. — Obšel je sicer romanske in germanske dežele, kopal se v raznih morjih, a Slovani so mu najljubši. Nikake skrivnosti ne izdam, ako povem, da ga Bolgari smatrajo za svojega in ga imajo rajši kakor Slovenci. Zakaj, ne vem! To vem, da je že več svojih godov praznoval z zvrhanim naročjem deščicega gjuła in polno čašo zajčje krvi v deželi ob Črnem morju; vem, da sem ga videl neprestano klanjajočega in zahvaljujočega se navdušenemu občinstvu; vem pa tudi, da je njegov cvetlični vrt povečini — bolgarskega izvora. Vem še marsikaj, toda radi njegove značilnosti v govoru, kritiki in skladbah ga že vsak pozna in ne bi s tem razkril nikakih tajnosti. Bati se moramo le, da ga ne vzljubijo tudi ostali slovanski in neslovanski narodi in pridejo z zlatom, kadilom in mero. Vemo dobro, da bo ostal naš, da ga bomo kmalu priklenili tesno k zboru in v znamenju skromnosti zapeli pri cvičku

pajoče Mimi Balkanske, ne vročine, ne Črnega morja, ne cvetočih poljan gjuła in tudi ne bolgarskih cigaret, ostal je le vedno mirni in skromni učitelj iz Litije. Se celo boljše je! Ko smo se letos vozili iz Ljutomerja in Ptujja, kjer je vodil v 24 urah kar pet nastopov in tri bankete ter mu ponujali skromen honorar, je zatrjeval, da ni zaslužil ničesar in da izvruje s tem samo tovariško dolžnost. Zadolžni smo z njim, njegovimi kodrčki, »dirigentskim« telovnikom in njegovim molkom.

Najenotnejši del zbora so — alti, vedno na mestu in povsod toliko hvaljeni. Znani so radi svoje šegavosti in usnjenih škornjev. Nič čudnega, saj sedi med njimi odlična podpredsednica zbora in tačasna blagajničarka, ki je včasih tudi trenutna »posojilnica« denarja in nosi torej upravičeno naslov tako važne zborovske funkcije. V kritičnem času je podprla zbor na vseh štirih vogalih in samo njej smo lahko hvaležni, da se naša hiša ni podrla. Svoj »posojilni večer« so obhajale na turneji po Bolgariji, vsaj tako so se same izrazile. Kupile so si same film in tovariš-fotograf jih je slikal v vsakem kraju — za spomin na zbor. Minulo je že leto in slike so resnično spravile za spomin — na deželo cvetočega gjuła. Premislile so si in pojejo danes in bodo še pelev prospeh UPZ. Čast komur čast!

Enotni po skupnih lastnostih so tudi vsi zborovski blagajniki, ki imajo najbolj zagrenjeno življenje, če doma ne, pa vsaj na turnejah, kar sem skušal na lastni koži. Podobni so filmskim igralcem, za katerim teka časnikarji in fotografi, pa jih vendar iztaknejo v najskritejšem kotičku pa bodisi to v Glasbeni Matici, v Pragi ali celo v oddaljenem Burgasu. In to ni prav nič čudnega. V Ljubljani mora skrbeti, da zbor dobro prenoči in da mu povrne vse potne stroške. Člani iz vseh krajev

dravske banovine vsega iz svojih majhnih plač ne morejo žrtvovati, on pa tudi nima vedno denarja. Člani nimajo, on tudi nima, društva se upirajo dajati dinarček, zato iskanje in izbegavanje drug drugega. V pomirjenju ponovno opozarjam na našo cenjeno »posojilnico« in zavednost sreskih učiteljskih društev.

Skoro bi pozabil omeniti letošnje odlikovanje. Deset jih je in mogoče so merodajni odločujoči faktorji še kakšnega prezirja, kar se po navadi pri takem razdeljevanju diplom večkrat nehoti zgodi. Ni nikaka šala deset let redno hoditi iz rovt vsak čas in v vsakem vremenu k večdnim pevskim vajah v Glasbeno matico in po šest ur dnevno zreti v črne pike ter dajati različne glasove od sebe. V vsakem oziru je tudi težko sodelovati pri vseh nastopih doma in v tujini. Treba je veliko dobre volje in potrpežljivosti. Slavljenici so absolvirali vse koncerte v Ljubljani in drugod po Sloveniji, obiskali Češko, Jugoslavijo in Bolgarijo ter sodelovali tudi kot funkcionarji zbora. Dva imata celo zasluge pri ustanovitvi UPZ. Njihovo delo bo seveda ob desetletnici kronano s skromnim vidnim priznanjem.

Ker pišem že od drugih, bom omenil tudi sam sebe. Prvič spadam med one »dobre« pevce iz ljubljanske gluhozemnice — vsaj tako pravijo drugi — drugi sem vzbujal po Bolgariji pozornost kot »trubača«, zboru pa grenil trenutke kot valutni blagajnik s podnaslovom »ukročeni lev« in tretjič sem se za svojo vlogo arhivarja in postreška po Češkem in Jugoslaviji na tem mestu s posebnim odstavkom pridružil slavljenecem, kar smatram tudi za čast in plačilo.

Vir.